

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2022 ♦ Cilt/Volume: 6 ♦ Sayı/Issue: 9, s. 22-37

ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI GERÇEKLİK ŞOKU VE MESLEKİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

Selin GÜRLER

selin.grlr@gmail.com

0000-0002-3318-0963

Prof. Dr. Soner POLAT

Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

spolat@kocaeli.edu.tr

0000-0003-2407-6491

Özet

Araştırmada öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şokunun öğretmenlerin mesleki tutumlarında anlamlı yordayıcılığı incelenmiştir. Araştırma Kocaeli ili Dilovası ilçesindeki resmi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında alışan 420 öğretmenin oluşturduğu çalışma grubu ile yapılmıştır. Araştırma, korelasyonel (ilişkisel) nitelikte betimsel bir çalışmadır. Araştırma verileri Özkan (2017) tarafından geliştirilen "Gerçeklik Şoku Ölçeği" ile Üstüner (2006) tarafından geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlik çalışmaları yapılmış olan "Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde; aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistikler ile korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin gerçeklik şokunu yaşama düzeylerinin orta düzeyde, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ise yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, gerçeklik şoku ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Araştırma öğretmenlerin mesleki tutumlarının artırmanın yolunun onların gerçeklik şokunu düşürmekle mümkün olabileceğini göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: gerçeklik şoku, mesleki tutum, öğretmen, hayal kırıklığı

THE RELATIONSHIP BETWEEN REALITY SHOCK OF TEACHERS AND VOCATIONAL ATTITUDES

Abstract

The aim of the study is to reveal the effect of reality shock experienced by teachers on their professional attitudes. The sample of the study consists of 420 teachers working at the public primary, secondary and high school schools in Dilovası district of Kocaeli province. This study is descriptive research which uses the relational screening model. The research data were collected using the "Reality Shock Scale" developed by Özkan (2017) and the "Teaching Profession Attitude Scale" developed by Üstüner (2006). In the analysis of the data, descriptive statistics such as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test, analysis of variance, regression and correlation analysis were used. The research findings revealed that teachers' perceptions of reality shock were moderate, and their perceptions about their attitudes towards the teaching profession were high. In addition, a moderate negative relationship was found between reality shock and attitude towards the teaching profession. The research also shows that the way to increase teachers' professional attitudes is possible by reducing their reality shock.

Keywords: reality shock, vocational attitude, teacher, disappointment.

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı "Öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şoku düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişki" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Öğretmenlik, geçmişten günümüze önemli sayılan bir meslek grubu olarak görülmekte ve bu mesleği icra eden bireylerin idealist tutumları olduğu düşünülmektedir. Her meslek grubunda olduğu gibi işe yeni başlayan öğretmenler de deneyim kazanana kadar belli başlı sorunlar yaşamaktadır.

Çelik ve Kahraman (2021) tarafından göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları güçlükleri belirlemeye dönük 11 farklı ülkeden 14 çalışma dayalı yaptıkları meta-sentez çalışmasında; resmi politikalar ve okuldaki uygulamalar, sosyal ilişkiler, öğretim uygulamaları, destek, bireysel faktörler, okul ve çevreye uyumu ile ilgili sorunlar yaşadıklarını saptamışlardır. Öğretmenler hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarından ne kadar başarılı olarak mezun olurlarsa olsunlar, öğretmenliğe başladıklarında okula uyum sağlama sorunu yaşarlar. Diğer mesleklerde olduğu gibi öğretmenlikte de ilk yıl uyum yılıdır. Öğrencilikten öğretmenliğe geçiş güçlüklerinin yaşandığı çalkantılı bir dönemdir (Korkmaz, Saban ve Akbaşı, 2004).

Yeni öğretmenlerin karşılaştıkları bu sorunlar onların iş doyumlarını ve öğretmenliğe olan bağlılıklarını olumsuz etkilemektedir (Lam, 2014). Ayrıca mesleğin ilk yıllarında yaşanan sorunlar yeni öğretmenleri hayal kırıklığı yaşamalarına, motivasyonlarının düşmesine, stres, kaygı ve tükenmişlik, iş terki düzeylerinde artışa neden olabilir (Ingersoll, 2012). Mesleğe başlama ile fark edilen kuram ile uygulama arasındaki uyumsuzluklar, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin gerçeklik şoku yaşamalarına neden olabilmektedir (Çelik ve Kahraman, 2021).

Yeni göreve başlayan öğretmenlerin beklentileri karşılayamama, destek görememe, eğitimlerinin uygulamada yetersiz kalması gibi çeşitli nedenlerle (Gülay ve Altun, 2017) öğretmenler, resmi işlerin yerine getirilmesinde, öğretmenlik rolüne uyum sağlamada, öğretim görevini yerine getirmede, sınıf yönetiminde, okula ve çevreye uyum sağlamada, derslerin öğretiminde, yöneticilerinden destek almada, öğrencileri güdülemede, teknoloji ve araç gereçlere ulaşmada sorunlarla karşılaştıkları saptanmıştır (Korkmaz, Saban ve Akbaşı, 2004; Sarı, 2011). Bu sorunlar ise öğretmenler hayal kırıklığı, stres yaşamakta ve hatta görevlerini bırakmayı bile düşünmektedirler (MacBlain ve Purdy, 2011). Bu gibi değişkenler öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutumlarını etkileyebilmektedir. Öğretmenin mesleğine ilişkin olumlu tutum sergileyebilmesi için gerçeklik şokunun yarattığı etkilerle baş edebilmesi, desteklenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin gerçeklik şoku ile mesleki tutum arasındaki ilişkiyi odaklanılmıştır.

Gerçeklik Şoku ve Evreleri

Gerçeklik şoku, işe yeni başlayan bireylerin yıllarca süren zorlu hazırlık çalışmalarından sonra bir mesleğe girdiklerinde okulda öğrenilen mesleki ideal ve değerlerin iş yaşamında kullanılmadığını, karşılık bulmadığını gördüğünde ortaya çıkan tepki ve evrensel bir olgudur (Scott, 1992). Gerçeklik şoku kavramı, 1970 ve 1980'lerde Kramer tarafından yeni mezun hemşirelerin öğrencilikten profesyonel hemşireliğe geçiş sürecini izlediği araştırmaları sonucunda tanımlanmıştır (Çalışkan, 2010). Kramer (1974) gerçeklik şokunu; yeni mezun hemşirelerin işe başladıklarında yaşadıkları değer ve beklenti çatışmasından doğan stres olarak adlandırmıştır. Yeni mezun hemşirelerin aldıkları eğitim ve kendilerine öğretilenler ile ilk iş deneyimlerindeki beklentilerin, hasta bakım uygulamaları ve görev tanımlarının farklılaştığı görülmektedir. Gerçeklik şoku, teorik eğitim sonrasında genellikle ilk 18 ay içerisinde öncelik ve baskıların olduğu bir rol çatışması olarak tanımlanmaktadır.

Başlangıçta hemşirelik alanında tanımlanmış olan gerçeklik şoku kavramı yeni öğretmenlik deneyimini yaşayan öğretmenler açısından da ele alınmıştır. İngiltere ve Almanya alan yazınında 'geçiş şoku', 'uygulama şoku' olarak da bilinen gerçeklik şoku (Veenman, 1984) göreve ilk kez atanmış yeni mezun öğretmenlerin öğretmenlik eğitiminde aldıkları bilgilerle, gerçek yaşam olaylarının uyuşmamasından doğan hayal kırıklığı olarak da tanımlanmaktadır. Diğer

araştırmacılar (Cochran-Smith ve Fries, 2005, Flores, 2009, Huberman, 1993, Achinstein, 2006; Day, Stobarr, Sammons ve Kington, 2006, Ulvik, Smith ve Helleve, 2009, Avalos, 2009) bu tanımı biraz daha geliştirerek gerçeklik şokunu “kuram ile uygulama arasındaki farklar ve çelişkilerin yanında bazı problemlerin kuramlarla açıklanamaması, kuramsal destek yetersizliği, öğretmenlik eğitiminde aldıkları bilgilerin yetersizliği, aşırı iş yükü, yorgunluk, yetersizlik bazı zorlukları, kötü çalışma koşulları gibi nedenlerle okul ve sınıfla sert yüzleşme olarak” şeklinde genişletmişlerdir.

Veenman (1984) 'a göre öğretmen eğitiminden ilk öğretmenlik deneyimine geçiş dramatik ve travmatik olabilmektedir. Kramer (1974)'e göre gerçeklik şokunun; balayı, şok, iyileşme ve çözülme olmak üzere dört evresi bulunmaktadır. Balayı evresi kişi işe alındıktan hemen sonra işin sadece en iyi yönleri görüldüğünde ortaya çıkar (Kramer, 1974; Carroll, 2007). Balayı evresinde kişi çalışma hayatına hayranlık duygularıyla girer. Çalışma hayatını adeta büyüleyici ve toz pembe görür. Örgütteki yeni giren çalışanlar diğer çalışanlar tarafından bir süre onları hoş karşılar, hatalarını görmezden gelir. Ancak bir süre sonra ödüller, takdir edilmeler gibi davranışlar kaybolur ve balayı evresi sona erer (Scott, 1992). Şok evresi, çalışanın öğrencilikteki eğitimleri ile mesleki iş yaşamında gördükleri arasındaki beklenti farklılıklarının tam olarak görülmesi ile ortaya çıkar. Bu beklenti farklılıkları, çelişkiler gerçeklik şoku durumunu açığa çıkarır (Carroll, 2007). Kişi bu evrede kendini yetersiz hisseder, kendini suçlar, aldığı eğitimi yetersiz ve boşa yatırım olarak görür, sık sık öfke ve düşmanlık duyguları yaşar (Scott, 1992). İyileşme evresi, yeni mezunun iş dünyasına dengeli ve değiştirilmiş bir bakış açısı kazanmasını içerir (Carroll, 2007). Kendini keşfetme, örgütün eğlenceli yönlerini fark etme, bilgilenmeye devam etme iyileşme evresinin göstergeleridir. Bu evrede kişinin duyduğu gerginlik azalır (Scott, 1992). Yeni mezun çalışanın yaşadığı bu çatışmaların çözümü, profesyonel yaşamın değerleri ile çalıştığı kurumun beklentilerini özümlediğinde ve yeni beklentilerini oluşturduğunda gerçekleşir. Yeni mezun çalışanlar amaç ve başarı duygusu edindikçe çözülme gerçekleşir (Carroll, 2007).

İlk öğretmenlik deneyimlerinin zorlu olduğundan ve her yeni öğretmenin yaşadığı beklenti, hayatta kalma, hayal kırıklığı, iyileşme ve yansıtma gibi aşamaların olduğundan bahsetmektedir. Beklenti safhası öğretmenin heyecanlı, biraz da ilk öğretme deneyimlerine karşı kaygılı olduğu bir evredir ve daha çok okulun ilk haftalarında gerçekleşmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmenler amaçlarına nasıl ulaşacaklarına dair idealist düşüncelere sahip olmaktadır. Okulun ilk ayları yeni öğretmenler için çok zorlayıcı olmaktadır. Çok hızlı bir tempoda, yoğun bir biçimde beklenmedik problemlere maruz kalmaktadırlar. Öğretmenler, öğretmenliğe hazırlık eğitiminde aldıkları bilgilerle sınıf ortamındaki gerçekliğin farklı olmasıyla yüzleşmektedirler. Programlar, günlük ders planlamaları, öğrencileri yönetebilmek gibi sorumluluklar öğretmen için ezici bir yük olmaktadır. Göreve yeni başlayan öğretmenliğe uyum sağlamaya çalışmakta, altı ila sekiz hafta aralıksız çalışma ve stresin ardından hayal kırıklığına uğramaktadır. Bu evrenin yoğunluğu ve uzunluğu öğretmenden öğretmene farklılık göstermektedir. İşlerin istedikleri kadar sorunsuz gitmediğinin farkına varma ile yaşanan hayal kırıklığı, şaşkınlık, stres ile göreve yeni başlayan öğretmenin kendisiyle ilgili şüphe duymasına, kendi yetkinliklerini sorgulamaya başlamasına neden olmaktadır. İyileşme evresi genellikle sömestri tatilinin gelmesiyle başlamakta ve ilkbahara kadar inişli çıkışlı devam etmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmen bu evrede; dinlenme, egzersiz yapma, aile ve arkadaşlarla birlikte vakit geçirme gibi etkinliklerle normal yaşam tarzını sürdürmektedir. Bu temiz havayı soluyan yeni öğretmen, yenilenen umutlarla daha geniş bir bakış açısı kazanmaktadır. Yılın ilk yarısındaki deneyimleri sayesinde öğretmenler muhtemel birçok problemi önleme, azaltma ya da yönetme, başa çıkma becerileri kazanmaktadır. Öğretim yılının sonuna doğru başlayan yansıma aşamasında, yeni başlayan öğretmen geçirdiği öğretim yılını düşünerek başarı ve başarısızlıklarını değerlendirmektedir. Ertesi yıl içinde yönetim, müfredat ve öğretim stratejileri hakkında yapmayı planladıklarını düşünmektedir (Moir, 1999).

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Meslekteki başarıyı etkileyen önemli faktörlerden birinin de mesleğe ilişkin tutumlar olduğu bilinmektedir (Altunkeser ve Ünal, 2015). Birey bir mesleği seçerken yalnızca para kazanma amacı gütmeyen, seçmiş olduğu meslek sayesinde doyum da elde etmektedir (Yeşilyaprak, 2010). Kişinin seçmiş olduğu kariyerin, yaptığı işin kendisine uygun olması, mesleğe karşı tutumlarının olumlu olmasında etkilidir. Kişinin mesleğine karşı olumlu tutumlarının olması da hem bireyi mutlu kılmakta hem de toplumun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007). Yavuz (2003)'a göre aynı mesleği yapan kişilerin mesleklerine yönelik benzer davranış örüntüleri oluşturması ve sergilemesini mesleğe ilişkin tutum olarak ifade etmektedir. Chakraborty ve Mondal'a (2014)'a göre ise mesleki tutum; bireyin hisleri, davranışları ve mesleğe olan bağlılığıdır. Öğretmenlerin mesleki tutumları, mesleğe yönelik davranışlarını belirlemede etkilidir ve mesleği algılama şekillerini yansıtmaktadır. Öğretmenin olumlu bir tutuma sahip olması, başarısı ve iş tatmini üzerinde etkili olup performansı ve çabası daha verimli sonuçlar vermektedir. Öğretmenin mesleğine yönelik tutumunun nasıl olduğuna bağlı olarak davranışları da şekillenmektedir. Öğretmenlik mesleği doğası gereği sürekli kendini yenilemeyi ve gelişmeleri takip etmeyi gerekli kılmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olması bununla birlikte kendini geliştiren, öğrenmeyi öğrenen bireyler olması beklenmektedir (Yılmaz, 2016). Öğretmenlerin kendilerini geliştirmek gibi mesleki davranışları tutumlarıyla bağlantılıdır. Öğretmenin mesleğini sevmesi, aidiyet ve bağlılık hissetmesi, mesleğinin önemini farkına varması gibi olumlu tutumları bu mesleki davranışlarını sürdürmesinde etkili olmaktadır (Özkan, 2012).

Gerçeklik Şoku ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki

Kişilik özellikleri ile örtüşen doğru bir meslek tercihi ve o mesleğe dair olumlu tutumların var olması, davranışlarının niteliği hem bireyi mutlu etmekte hem de toplumsal düzeyde gelişmeye katkı sağlamaktadır (Uyanık, 2017). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, öğretmenin mesleği hakkındaki hisleri, düşünceleri ve işini yerine getirirken sergilediği performansı olarak değerlendirilir (Camadan ve Duysak, 2010). Göreve yeni başlayan öğretmen örgütsel sosyalleşme sürecinde uygun rol ve davranışları öğrenir, yeterliliklerini geliştirir, kurumun değer ve beklentilerine uyum sağlamaya çalışır (Demirbilek, 2009). Bu süreçte mesleğin henüz başında olan öğretmen, yöneticiler, meslektaşlarla sorun yaşama, destek görememe, eğitim- öğretim faaliyetleri gibi konularda kaygı ve baskı hissettiğinde mesleki uyumsuzluk yaşamaktadır (Korkmaz, 1999). Üniversite eğitimi esnasında oluşan mesleki beklentilerle göreve yeni başlanan dönemdeki deneyimlerinin örtüşmemesi sonucu açığa çıkan gerçeklik şoku, öğretmenin mesleğe olan tutumunu etkilemekte ve yeterliliğine olan inancını sarsmaktadır (Güvendir, 2017). Öğretmenlerin küçük yaşlardan itibaren toplumun geleceğinde etkili olan bireyleri yetiştirdiği göz önünde bulundurulduğunda yaşadıkları sıkıntılar toplumsal düzeyde de önemli olmaktadır. Gerçeklik şokunun yarattığı problemler uzun vadede öğretmenlerin umutlarını yitirmelerine, mesleğe yönelik inançlarını ve bağlılıklarını azaltmaya neden olabilmektedir (Sarı ve Altun, 2015). Öğretmenin bu kaygı ve baskılardan arınmış bir biçimde mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olmasının iş doyumunu (Bayhan, 2009), mesleki başarılarını artırdığı, öğretim sürecini olumlu etkilediği (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005) bilinmektedir.

Ülkemizde yapılan araştırmalara bakıldığında, Özkan (2017)'in gerçeklik şoku ile örgütsel tükenmişlik ilişkisini incelediği çalışma ile Özdemir ve Büyükgöze (2016) ile Tekkurşun-Demir, Cicioğlu ve İlhan (2017)' in öğretmen adaylarının gerçeklik şoku beklenti düzeylerini ele aldığı çalışmalar bulunmakla birlikte gerçeklik şokuyla ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Gerçeklik şoku kavramına, sıklıkla alanyazında öğretmenlerin karşılaştıkları problemler çerçevesinde kısaca değinildiği görülmektedir. Yapılan çalışmalarda gerçeklik şokunun ne olduğu, gerçeklik şokuna hangi faktörlerin yol açtığı ve sonuçlarının neler olduğuna değinilmiştir. Gerçeklik şokunun sonuçları olarak ele alınabilecek tükenmişlik, iş doyumunu gibi değişkenlerle

ilişkisi ortaya konmuştur. Gerçeklik şoku, göreve yeni başlayan öğretmenin karşılaştığı zorluklardan daha fazlasını ifade etmektedir. Gerçeklik şokuna ilişkin farkındalık geliştirilmesi, yarattığı etkilerin en aza indirilmesi, mesleğin henüz başında olan öğretmenlerin bağlılıklarını artırma, atandıkları okulları geçici yerler olarak görmeme gibi hususlarda motive etmede etkili olmaktadır (Güvendir, 2017). İlgili alanyazın incelendiğinde gerçeklik şoku ve mesleki tutum kavramlarına yönelik araştırmaların bulunduğu buna karşılık iki kavram arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik dolaylı araştırmalar bulunsa da bu ilişkiyi doğrudan irdeleyen araştırmanın yer almadığı görülmüştür. Bu nedenle bu araştırma öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şoku ile mesleki tutumları arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Araştırma bu noktada öğretmenlerin mesleklerine ilişkin olumlu tutumlarının nasıl artırılacağına ilişkin ipucu sunması açısından da önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şokunun öğretmenlerin mesleki tutumlarında anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını incelemektir. Bu ilişkinin ortaya konulması amacıyla aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır:

Öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şoku ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretmenlerin yaşadıkları gerçeklik şoku ile mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik; tarama modelinin kullanıldığı korelasyonel (ilişkisel) nitelikte bir araştırmadır. Korelasyonel araştırma, iki veya ikiden fazla değişken arasındaki bağlantının, birlikte değişiminin incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk ve diğer., 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Kocaeli ili Dilovası ilçesi genelindeki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan toplam 608 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, olasılığa dayalı olmayan örneklem seçme tekniklerinden gelişmiş güzel örnekleme seçme tekniği ile belirlenmiştir. Evrende bulunan 608 öğretmenlerin tamamı ilçede düzenlenen zorunlu bir hizmet içi eğitim faaliyetinde katılmışlar bu eğitim sonunda öğretmenlerden araştırmaya katılmaya gönüllü olanlar araştırmanın örneklemine alınmıştır. Veri toplama sürecinde hizmet içi eğitime gelmeyen ve araştırmaya katılmak istemeyen 188 (%30,9) öğretmen olduğu saptanmıştır. 420 (%69,1) öğretmen ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de ayrıntılı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1’de araştırma örneklemine ait demografik özellikler incelendiğinde, %67,5’inin (f:285) kadın ve %32’sinin (f:135) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 1

Örnekleme İlişkin Demografik Özellikler

DEĞİŞKENLER	f	%	
Cinsiyet	Kadın	285	67,5
	Erkek	135	32
	Toplam	420	99,5

Yaş	25 ve altı	150	35,5
	26-35	160	37,9
	36 ve üstü	90	21,3
	Toplam	400	94,8
Medeni Durum	Evli	169	40
	Bekar	252	59,7
	Toplam	421	99,8
Okul Türü	İlkokul	119	28,2
	Ortaokul	168	39,8
	Ortaöğretim	131	31
	Toplam	418	99,1
Mesleki Kıdem	1 yıldan az	150	35,5
	1-2 yıl	49	11,6
	3-4 yıl	35	8,3
	5 yıl ve üzeri	186	44,1
	Toplam	420	99,5
Okuldaki Hizmet Süresi	1 yıldan az	223	52,8
	1-2 yıl	64	15,2
	3-4 yıl	41	9,7
	5 yıl ve üzeri	90	21,3
	Toplam	418	99,1
Eğitim Durumu	Lisans	369	87,4
	Lisansüstü	51	12,1
	Toplam	420	99,5

Öğretmenlerin medeni durumlarına bakıldığında, %40'ının (f:169) evli ve %59,7'sinin (f:252) bekar olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşlarına bakıldığında, %35,5'inin (f:150) 25 yaş ve altında; %37,9'unun (f:160) 26-35 yaşları arasında ve %21,3'ünün (f:90) 36 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir. Okul türleri açısından incelendiğinde, öğretmenlerin %28,2'sinin (f:119) ilkokulda; %39,8'i (f:168) ortaokulda ve %31'i (f:131) lisede görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %87,4'ünün (f:369) lisans ve %12,1'inin (f:51) lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %35,5'i (f:150) 1 yıldan az kıdeme; %11,6'sı (f:49) 1-2 yıl arası kıdeme; %8,3'ü (f:35) 3-4 yıl arası kıdeme ve %44,1'i (f:186) 5 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin son çalıştıkları okuldaki hizmet süreleri incelendiğinde, %52,8'i (f:223) 1 yıldan az; %15,2'si (f:64) 1-2 yıl arası; %9,7'si (f:41) 3-4 yıl arası ve %21,3'ü (f:90) 5 yıl ve daha uzun süredir aynı okulda görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun genç, kıdemi düşük ve bekar öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada; öğretmenlerin gerçeklik şoku algı düzeylerini ölçmek için "Gerçeklik Şoku Ölçeği", mesleki tutum düzeylerini ölçmek için "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler beşli Likert tipindedir.

Gerçeklik Şoku Ölçeği. Özkan (2017) tarafından geliştirilen "Gerçeklik Şoku Ölçeği" okul beklentileri ile uyşamama, yetersizlik duygusu yaşama ve sınıf yönetiminde zorlanma şeklinde ifade edilen 3 alt faktör ve 15 maddeden oluşmaktadır. Özkan (2017), ölçeğin tamamına ait Cronbach Alpha katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından okul beklentileri ile uyşamama boyutu için Cronbach Alpha katsayısı .74, yetersizlik duygusu yaşama boyutu için .73 ve sınıf yönetiminde zorlanma boyutu içinse .68 hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise ölçeğin tamamı için Cronbach's alpha (α) katsayısı .87 olarak hesaplanırken alt boyutlarından okul beklentileri ile uyşamama boyutu için .68, yetersizlik duygusu yaşama boyutu için .69, sınıf yönetiminde zorlanma için ise .77 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği. Üstüner (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" 34 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Üstüner (2006) tarafından Cronbach's alpha (α) katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach's alpha (α) katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, Kocaeli İli, Dilovası İlçesinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan tüm öğretmenlere yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetinde elde edilmiştir. Evren büyüklüğünün 608 olması dikkate alınarak 608 adet veri toplama aracı dağıtılmıştır. Dilovası genelindeki okullarda çalışan ve hizmetiçi eğitim faaliyetine katılan tüm öğretmenlere dağıtılan ölçme araçlarından 420 tanesi geri toplanmış ve verinin analizi yapılmıştır.

Verilerin analizinde öğretmenlerin gerçeklik şoku ve alt boyutları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerine bakmak için aritmetik ortalama, standart sapmaya bakılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken; 1.00-1.79 çok düşük, 1.80-2.59 düşük, 2.60- 3.39 orta, 3.40-4.19 yüksek, 4.20-5.00 aralığı ise çok yüksek olarak değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin gerçeklik şoku ve alt boyutları ile mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi test etmek için ise korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Korelasyon katsayısı .30'dan küçük ise düşük ilişkiyi, .30 ile .70 arasında ise orta ilişkiyi ve .70'den büyük olduğunda ise yüksek ilişkiyi (Büyüköztürk, Bökeroğlu ve Köklü, 2009) göstermektedir.

Bulgular

Araştırmada öğretmenlerin gerçeklik şoku ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin gerçeklik şoku düzeylerinin ($\bar{x}=3,03$, $SS= 0,66$) "orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Gerçeklik şokunun alt boyutlarının aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında ise okul beklentileriyle uyşamama ($\bar{x}=2,81$, $SS=0,79$), yetersizlik duygusu yaşama ($\bar{x}=2,94$, $SS=0,72$) ve sınıf yönetiminde zorlanma ($\bar{x}=3,34$, $SS=0,79$) düzeylerinin "orta" düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere öğretmenler daha çok sınıf yönetimi ile ilgili konularda gerçeklik şoku yaşamışlardır.

Araştırmada öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin ($\bar{x}=4,13$, $SS= 0,54$) "yüksek" düzeyde olduğu görülmektedir. Sonuçlar genel olarak öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2

Gerçeklik Şoku ve Alt Boyutları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutuma İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	N	\bar{X}	Ss
Gerçeklik Şoku (Genel)	420	3,03	.66
Okul Beklentileriyle Uyuşamama	420	2,81	.79
Yetersizlik Duygusu Yaşama	420	2,94	.72
Sınıf Yönetiminde Zorlanma	420	3,34	.79
Öğretmenlik	420	4,13	.54

Mesleğine Yönelik
Tutum

Araştırmada gerçeklik şoku ve alt boyutlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumla olan ilişkileri ortaya koymak için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3
Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4
1.Gerçeklik Şoku (Genel)				
2. Okul Beklentileriyle Uyuşamama	,839**			
3. Yetersizlik Duygusu Yaşama	,899**	,654**		
4. Sınıf Yönetiminde Zorlanma	,851**	,509**	,689**	
5.Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	-,372**	-,378**	-,384**	-,206**

**p<,01

Tablo 3 incelendiğinde gerçeklik şoku ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında (r=-,37, p<,01) negatif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile okul beklentileriyle uyuşamama (r=-,38, p<,01) ve yetersizlik duygusu yaşama arasında (r=-,38, p<,01) negatif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile gerçeklik şokunun alt boyutlarından olan sınıf yönetiminde zorlanma arasında (r=-,21, p<,01) negatif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle gerçeklik şoku düzeyi arttıkça öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyinde bir düşme gözlenmektedir.

Gerçeklik şoku ve alt boyutlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum değişkenini yordamasına ilişkin basit regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te, yordayıcı değişken olan gerçeklik şoku ile yordanan değişken olan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki korelasyon katsayısı incelendiğinde gerçeklik şoku ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin (R=0,37) olduğu görülmektedir.

Tablo 4
Gerçeklik Şokunun Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumu Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	r
Sabit	5,053	,115		44,044	,000	
Gerçeklik Şoku	-,304	,037	-,372	-8,218	,000	,372
R=0,372	R2=0,139					
F(3,421)=67,536	p=.000					

Analiz sonuçları incelendiğinde, gerçeklik şokunun öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R=0,372$, $R^2=0,139$, $F(3, 421)=67,536$, $p<0,01$). Gerçeklik şoku, öğretmenliğe yönelik mesleki tutumun %14'ünü açıklamaktadır. Gerçeklik şokunun alt boyutlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Gerçeklik Şokunun Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumu Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	4,985	,13		44,173	,000		
Okul Beklentileriyle Uyuşamama	-,161	,040	-,235	-4,007	,000	-,378	-,192
Yetersizlik Duygusu Yaşama	-,244	,052	-,325	-4,659	,000	-,384	-,222
Sınıf Yönetiminde Zorlanma	,094	,042	,138	2,244	,025	-,206	-,109
R=0,430		R ² =0,185					
F(3,421)=31,677		p=.000					

Tablo 5'te gerçeklik şoku alt boyutlarının öğretmenliğe yönelik mesleki tutumu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları görülmektedir. Yordayıcı değişken olan gerçeklik şoku alt boyutları ile yordanan değişken olan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, okul beklentileriyle uyuşamama alt boyutu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,38$) olduğu görülmektedir. Diğer iki alt boyutun etkisi kontrol edildiğinde bu ilişkinin daha da düştüğü görülmektedir ($r=-0,19$). Yetersizlik duygusu yaşama alt boyutu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında orta düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,38$) olduğu görülmektedir. Diğer iki alt boyutun etkisi kontrol edildiğinde bu ilişkinin daha da düştüğü görülmektedir ($r=-0,22$). Sınıf yönetiminde zorlanma alt boyutu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında düşük düzeyde negatif bir ilişki ($r=-0,21$) olduğu görülmektedir. Diğer iki alt boyutun etkisi kontrol edildiğinde bu ilişkinin daha da düştüğü görülmektedir ($r=-0,11$). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum okul beklentileriyle uyuşamama, yetersizlik duygusu yaşama alt boyutları negatif yönlü orta düzeyde; sınıf yönetiminde zorlanma alt boyutu negatif yönlü düşük düzeyde yordamaktadır ($R=0,430$, $R^2=0,185$, $p<0,01$). Gerçeklik şokunun 3 alt boyutu, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun %19'unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre, yordayıcı değişkenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum üzerindeki göreceli önem sırası; yetersizlik duygusu yaşama ($\beta=-0,325$), okul beklentileriyle uyuşamama ($\beta=-0,235$) ve sınıf yönetiminde zorlanma ($\beta=0,138$) şeklindedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda öğretmenlerin gerçeklik şokuna ve okul beklentileriyle uyuşamama, yetersizlik duygusu yaşama ile sınıf yönetiminde zorlanma alt boyutlarına ilişkin algılarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, araştırmaya katılan öğretmenlerin göreve

başladıklarında mesleki becerilerini uygulamak, sınıfı etkin yönetmek, okulun beklentilerini karşılamak gibi konularda zorluk yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç Özkan (2017) ve Tekkurşun-Demir, İlhan ve Cicioğlu (2018) araştırma sonuçları ile bu çalışma sonuçları da benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlar genç öğretmenlerin kendilerinden beklenenler karşısında kendilerini yetersiz hissettiği, hayal kırıklığı yaşadığı, zaman zaman yaşanan problemlerle baş edemeyeceklerini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

“Okul Beklentileriyle Uyuşamama” alt boyutunun öğretmenler tarafından orta düzeyde algılanması öğretmenin kendisinde var olan özellikler ile kendisinden beklenenler ve değerlerle ilgili maddeler içerdiğinden öğretmenlerin sahip olduğu beklenti ve değerlerle işin gereklilikleri arasında çatışma yaşandığı şeklinde yorumlanabilir. Benzer şekilde orta düzeyde algılanan “Yetersizlik Duygusu Yaşama” alt boyutunda, üniversitedeki kuramsal eğitimin sınıf ortamındaki pratik yaşama aktarılmasıyla ilgili maddeler içermektedir. Bu sonuca bakılarak öğretmenlerin almış oldukları kuramsal eğitimin gerçek yaşama uygulanabilirlik konusunda yetersiz kaldığı, öğretmenlerin kuramsal bilgilerinin gerçekte karşılık bulmaması neticesinde yetersizlik hissettiği söylenebilir. Orta düzeyde algılanan bir diğer boyut olan “Sınıf Yönetiminde zorlanma” boyutunda sınıfı yönetmeye ilişkin ifadeler içermektedir. Orta düzeyde algılanan bu boyuta göre öğretmenler, öğretim kısmını yürütmenin yanında öğrenci davranışlarını, öğretim yöntemlerini ve zamanı yönetmekte zorlanma yaşamaktadır. Güvendir (2017)’in araştırması da bu sonuçları destekler niteliktedir. Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları incelediği çalışmada, öğretmenlerin üniversitede ve görev yaptıkları kurumlarda sahip oldukları mesleki beklentilerin uyuşmadığı, uyum sorunları yaşadıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Gülay ve araştırmanın bir diğer sonucu da gerçeklik şokunun alt boyutlarından en çok şok yaşanan boyutun “sınıf yönetiminde zorlanma” boyutu olmasıdır. Gülay ve Altun (2017) tarafından yapılan çalışmada da göreve yeni başlayan öğretmenlerin en çok sorun yaşadığı alanların başında sınıf yönetimi sorunları gelmektedir.

Gürler ve Polat (2019)’ın çalışmalarında, bu araştırma bulgularına benzer olarak öğretmenlerin öğrenci problemleriyle başa çıkma, idarecileri ile meslektaşlarının iş birliği ve desteklerinden yoksun olma gibi nedenlerle açığa çıkan gerçeklik şokunun motivasyon kaybı, işe karşı hevesini kaybetme gibi sonuçlara yol açtığı görülmektedir. Korkmaz, Saban ve Akbaşlı (2004) araştırmalarında bu araştırma sonuçlarıyla benzer olarak göreve yeni başlayan öğretmenlerin belli başlı konularda zorluklar yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları problemleri; resmî iş ve yazışmalar, öğretimi planlama, öğrencileri derse hazır hale getirme, okula, çevreye uyum sağlama gibi başlıklarda toplamışlardır. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları bu güçlükler karşısında diğer öğretmenler ve idarecileri tarafından desteklenmelerinin onları olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları bir çok araştırma (Durmuşçelebi, Yıldız ve Saygı, 2017; Ayık ve Ataş, 2014; Chien, Kao, Yeh ve Lin, 2012; Üstüner, 2006) ile benzerlik gösterirken Khan, Nadeem ve Basu (2013) tarafından yapılan araştırma ile farklılık göstermektedir. Bu durumda mesleki tutumun ülkeye, okula göre değişebileceğini düşündürmektedir.

Gerçeklik şokunun tüm alt boyutları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında da olumsuz ilişki olduğu görülmüştür. Gerçeklik şokunun, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda ulaşılan bu bulguya göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumların bir kısmı gerçeklik şoku ile açıklanmaktadır. Gerçeklik şokunun alt boyutlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumla ilişkin korelasyon analizi sonuçlarına göre, okul beklentileri ile uyuşamama ve yetersizlik duygusu yaşama alt boyutları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında olumsuz ve orta düzey bir ilişki bulunmaktadır. Sınıf yönetiminde zorlanma alt boyutu ile öğretmenlik mesleğine dair tutum arasında olumsuz ve düşük düzey bir ilişki vardır. Okul beklentileriyle uyuşamama ve yetersizlik

duygusu yaşama alt boyutları öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu negatif yönde orta düzeyde; sınıf yönetiminde zorlanma alt boyutu ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu negatif yönde düşük düzeyde yordamaktadır.

Öğretmenlerin mesleklerini sevmeleri, değer vermeleri onların problemlerle baş edebileceklerine dair inançlarını güçlendirebilir. Karşılaştıkları zorluklar karşısında uğradıkları hayal kırıklıklarıyla baş etmede mesleklerine yönelik olumlu tutumların etkili olduğu söylenebilir. Dean, Ferris ve Konstans (1985)'e göre gerçeklik şokunun çalışanın örgütsel bağlılığını, tutumlarını, niyetlerini ve davranışını etkilediği ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçları, gerçeklik şoku ve öğretmenlik mesleğine dair tutum arasındaki ilişkinin negatif yönde ve orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre araştırmacı ve uygulayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

Öğretmenlerin lisans eğitimleri sürecinde aldıkları teorik eğitimi gerçek yaşam olaylarına transfer edebilmeleri için, öğretmenlik deneyimi uygulamalarının sınıf ortamındaki durumlara bağlantısı daha iyi sağlanabilir.

Göreve yeni başlayan öğretmenler ile buldukları okula yeni başlamış olan öğretmenlerin gerçeklik şoku yaşamalarını önlemek, gerçeklik şokunun yarattığı etkileri en aza indirmek için uyum programları, hizmet içi eğitimler planlanabilir.

Deneyimli öğretmenlerin göreve yeni başlayan öğretmenlere mentörlük yaptığı, tecrübelerini aktardığı, göreve yeni başlayan öğretmenin de eğitimde yenilikçi bilgi ve becerilerini paylaştığı danışma yapabilecekleri karşılıklı bir sistem, işlevsel, aktif bir danışman/rehber öğretmen programı kurulması önerilebilir.

Okul yöneticileri okul içinde ya da farklı alanlarda, öğretmenlerin mesleki ve kişisel paylaşımlarda bulunabileceği, motivasyonlarını arttırabilecekleri; çeşitli etkinlikler, toplantılar düzenleyebilir, bunlara öncülük edebilir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri yönündeki taleplerini teşvik edebilir ve destekleyebilirler.

Daha genelleyici sonuçlar elde edebilmek için başta zorunlu hizmet bölgeleri olmak üzere Türkiye genelinde benzer bir çalışma yapılabilir. Araştırma sadece belirli bir okul türünde (ilkokul, ortaokul veya lise) ya da belirli bir branşta (sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği vb.) yapılabilir. Farklı meslek gruplarında da gerçeklik şokuna ilişkin nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir. Araştırmalar kamu kurumları ile özel kurumlarda çalışanların karşılaştırılması olarak da yapılabilir. Farklı desenlerde nitel ve nicel veri toplama yöntemleri ve araçlarıyla benzer çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmada gerçeklik şoku ve alt boyutları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişkiye odaklanılmış olup farklı değişkenler ile gerçeklik şoku arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan başka araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

Achinstein, B. (2006). New teacher and mentor political literacy: reading, navigating and transforming induction contexts. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 12(2), 123e138.

Altunkeser, F. ve Ünal, E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından yordanması. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 1-15.

Avalos, B. (2009). La insercion profesional de los docentes. *Profesorado*, 13(1), 43e59.

Ayık, A., Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 25-43.

Bayhan, P. (2009). İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bozdoğan, A.E., Aydın, D., Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 83–97.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (13.baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk Bökeoğlu, Ö. ve Köklü, N. (2009). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.

Camadan, F., Duysak, A. (2010). Farklı programlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması: Rize üniversitesi örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 30-42.

Carroll, T. L. (2007). "Manage yourself for a more fulfilling career." Şu kitapta: Ed. Jones R. A. *Nursing leadership management: Theories, processes and practice*. Philadelphia: F. A. Davis Company, 359-476.

Chakraborty, A., Mondal, B. C. (2014). Attitude of prospective teachers towards teaching profession. *American Journal of Social Sciences*, 2(6), 120-125.

Chien, H., Kao, C., Yeh, I. ve Lin, K. (2012). Examining the relationship between teachers attitudes and motivation toward web-based professional development: A structural equation modeling approach. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(2), 120-127.

Cochran-Smith, M., ve Fries, K. (2005). The AERA panel on research and teacher education: context and goals. In M. Cochran-Smith, & K. Zeichner (Eds.), *Studying teacher education. The report of the AERA panel on research and teacher education* (pp. 37e68). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Çalışkan, A., (2010). Yeni mezun hemşirelerde iş doyumunu tükenmişlik ve gerçeklik şokunun incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çelik, O. T. ve Kahraman, Ü. (2021). Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Yaşadıkları Güçlükler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 179-205.

Day, C., Stobarr, G., Sammons, P., ve Kington, A. (2006). Reform, standards and teacher identity: challenges of sustaining commitment. *Teaching and Teacher Education*, 21, 563e577.

Dean, R. A., Ferris, K. R. (1985). Reality shock: What happens when a new job does not match expectations. *The Annual Convention of the American Psychological Association*. Los Angeles CA, 23-27 August 1985. [https://ia802601.us.archive.org/0/items/ERIC_ED267351/ERIC_ED267351.pdf] / 20.05.2019.

Demirbilek, T. (2009). Örgütsel sosyalleşmede işe alıştırma eğitiminin yeri ve önemi. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9 (18), 353-373.

Durmuşçelebi, M., Yıldız, N., Saygı, E. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 8-31.

Erdem, A.R., Gezer, K. Ve Çokadar, H. (2005). Ortaöğretim fen-matematik ve sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, 471-477.

Flores, M. A. (2009). La investigacion sobre los primeros a nos de ense nanza. In ~ C. Marcelo (Ed.), *El profesorado principiante. Insercion a la docencia*, (pp. 59e98). Barcelona: Octaedro.

Gülay, A. ve Altun, T. (2017). Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Yeterlik Algılarının ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 738-749.

Gürler, S., ve Polat, S., (2019). Teachers's Views on the Reality Shock. 5th International Conference on Lifelong Education and Leadership for ALL-ICLEL 2019

Güvendir, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 51, 74-94.

Huberman, M. (1993). *The lives of teachers*. London and New York: Cassell and Teachers' College Press.

Ingersoll, R. (2012) *Beginning teacher induction: what the data tell us*. *Phi Delta Kappan*, 93(8), 47-51.

Khan, F., Nadeem, N. A., Basu, S. (2013). Professional attitude: A study of secondary teachers. *Journal of Education Research and Behavioral Sciences*, 2(8), 119-125.

Korkmaz, İ., Saban, A. ve Akbaşlı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 266-277.

Korkmaz, S. (1999). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Kramer, M. (1974) Reality shock: Why nurses leave nursing. *American Journal of Nursing*, 75, 891. doi:10.1097/00000446-197505000-00041

Lam, B. H. (2014). Challenges beginning teachers face in Hong Kong. *Schools*, 11(1), 156-169.

MacBlain, S. ve Purdy, N. (2011). Confidence or confusion: how well are today's newly qualified teachers in England prepared to meet the additional needs of children in schools?. *Teacher Development*, 15(3), 381-394.

Moir, E. (1999). The stages of a teacher's first year. Şu kitapta Ed. In M. Scherer. A better beginning: Supporting and mentoring new teachers. Virginia USA: Association for Supervision and Curriculum Development, 19-24.

Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 29-48.

Özkan, S. (2017). Gerçeklik şoku ile örgütsel tükenmişlik ilişkisinin resmi liselerde görev yapan öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Muş ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sarı, M.H. (2011). *Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Sarı, M.H. ve Altun, Y. (2015). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 213-226.

Scott, MJ. (1992). *Role conflict and reality shock among neophyte navy nurses*. A Research Project Presented to the Faculty of the Graduate School. San Diego: State University.

Tekkurşun-Demir, G., İlhan, L., Cicioğlu, H. (2018). Beden eğitimi öğretmen adaylarının gerçeklik şoku beklenti düzeyleri: mesleğe atılmaya hazır mıyız? *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22, 643-658.

Ulvik, M., Smith, K., ve Helleve, I. (2009). Novice in secondary school e the coin has two sides. *Teachers and Teaching Education*, 25(6), 835-842.

Uyanık, G. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: boylamsal bir araştırma. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 196-20.

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.

Veenman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers. *Review of Educational Research*, 54(2), 143-178.

Yavuz, Y. (2003). Üniversite Çalışanlarının Mesleki Tutumları ile Kamu Emekçileri Sendikalarına İlişkin Görüşleri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 2(3), 80-107.

Yeşilyaprak, B. (2010). Eğitimde rehberlik hizmetleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 253-262.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Teaching is regarded as a profession that has been considered sacred from the past to the present, and it is thought that individuals who perform this profession have idealistic attitudes. As in all professions, teachers who are newly recruited suffer from certain difficulties until they gain experience. Although teachers are inexperienced in certain subjects in the first years of their profession, they often have positive feelings about their work. Teachers' attitudes and perceptions towards themselves and their profession may be negatively affected by various reasons such as not meeting the expectations when they start working, not receiving support, and inadequate education in practice. The reality shock that every newly recruited individual may experience is also influential on teachers' attitudes towards their profession and is a situation that should be taken into account in terms of the teacher factor in education processes.

Method

With this study, it was aimed to reveal the effect of reality shock experienced by teachers on their professional attitudes. The research was carried out with a working group formed by 422 teachers working at the official primary, secondary and high school levels in Dilovası district of Kocaeli province. The research is a descriptive study of correlational nature using the scanning model. The research data were collected using the "Reality Shock Scale" developed by Özkan (2017) and the "Teaching Profession Attitude Scale" developed by Üstüner (2006) and whose validity and reliability studies were conducted. In the analysis of the data obtained in the research; descriptive statistics such as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test, analysis of variance, regression and correlation analysis were used. The research findings revealed that teachers' perceptions of reality shock were moderate, and their perceptions about their attitudes towards the teaching profession were high. In addition, a moderate negative relationship was found between reality shock and attitude towards the teaching profession. The findings obtained as a result of the research show that studies to reduce the perception of reality shock of teachers will contribute to the increase of teachers' professional attitude levels.

Results

According to the results of the research, it is seen that the reality shock levels of the teachers ($\bar{x} = 3.03$, $SD = 0.66$) are at the "medium" level. When we look at the arithmetic mean values of the sub-dimensions of reality shock, the incompatibility with school expectations ($\bar{x} = 2.81$, $SD = 0.79$), feeling of inadequacy ($\bar{x} = 2.94$, $SD = 0.72$) and difficulty in classroom management ($\bar{x} = 3.34$, $SS = 0.79$) levels were found to be "medium". The findings of the

research show that the attitude levels ($\bar{x} = 4.13$, $SS = 0.54$) of teachers towards the teaching profession are at a "high" level.

As a result of the research, it is seen that there is a negative, moderate and significant relationship between reality shock and attitude towards the teaching profession ($r = -.37$, $p < .01$). Between the attitude towards the teaching profession and the sub-dimensions of reality shock ($r = -.38$, $p < .01$). There is a relationship. It is seen that there is a negative, low level and significant relationship between the attitude towards the teaching profession and the difficulty in classroom management ($r = -.21$, $p < .01$), which is one of the sub-dimensions of reality shock.

When the correlation coefficient between reality shock, the predictor variable, and the attitude towards the teaching profession, which is the predicted variable, is examined, it is seen that there is a moderately positive relationship ($R = 0.37$) between reality shock and attitude towards the teaching profession. When the analysis results are examined, it is seen that reality shock is a significant predictor of the attitude towards the teaching profession ($R = 0.372$, $R^2 = 0.139$, $F(3, 421) = 67.536$, $p < 0.01$). Reality shock explains 14% of professional attitude towards teaching.

When the bilateral and partial correlations between the sub-dimensions of reality shock, which is the predictor variable, and the attitude towards the teaching profession, which is the predicted variable, are examined, it is seen that there is a moderately negative relationship ($r = -0.38$) between the sub-dimension of non-compliance with school expectations and attitude towards the teaching profession. When the effects of the other two sub-dimensions are controlled, it is seen that this relationship decreases even more ($r = -0.19$). It is observed that there is a moderately negative correlation ($r = -0.38$) between the sub-dimension of experiencing inadequacy and the attitude towards the teaching profession. When the effects of the other two sub-dimensions are controlled, it is seen that this relationship decreases even more ($r = -0.22$). It is seen that there is a low level negative relationship ($r = -0.21$) between the difficulty in classroom management sub-dimension and the attitude towards the teaching profession. When the effects of the other two sub-dimensions are controlled, it is seen that this relationship decreases even more ($r = -0.11$). The sub-dimensions of the attitude towards the teaching profession not being compatible with school expectations, experiencing a sense of inadequacy are negative and moderate; difficulty in classroom management was negatively predicted to be low ($R = 0.430$, $R^2 = 0.185$, $p < 0.01$). Three sub-dimensions of reality shock explain 19% of the attitude towards the teaching profession. According to the standardized regression coefficient, the relative importance of predictor variables on attitude towards the teaching profession; feeling of inadequacy ($\beta = -0.325$), incongruence with school expectations ($\beta = -0.235$), and difficulty in classroom management ($\beta = 0.138$).

Discussion and Conclusion

As a result of the study, it was determined that the perceptions of teachers regarding sub-dimensions of reality shock and not matching with school expectations, feeling of inadequacy and difficulty in classroom management were found to be moderate. This result can be interpreted as that the teachers who participated in the study had difficulties in subjects such as applying their professional skills, managing the classroom effectively, meeting the expectations of the school when they started their duty.

It has been observed that reality shock is a significant predictor of the attitude towards the teaching profession. According to this finding obtained as a result of the research, some of the positive or negative attitudes towards the teaching profession are explained by the reality shock. Dean, Ferris, and Konstans (1985) supported the hypothesis that the reality shock experienced in their research affects the organizational commitment, attitudes, intentions and

behavior of the employee. It can be concluded that the reality shock experienced by teachers caused them to develop negative attitudes towards the profession.